

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Stev. 25.

V Ljubljani, dne 22. maja 1914.

Leto IX.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo in
upravnništvo:

Kopitarjeva ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4'—

pololetna . . . „ 2'—

četrtletna . . . „ 1'—

Posamezna št. „ 0'10

Nemški socialni demokratje za privilegije bogatincev.

Časopisi poročajo znamenitem dogodku v socialno-zavarovalnem odseku, ki so ga liberalci v prilog svojim zaveznikom — socialnim demokratom — drugod in pri nas tako površno opisali, da se je njegov pomen popolnoma zakril. In vendar gre za hinavščino prve vrste, gre za izdajstvo demokratičnih načel, gre za strupeno nemško-nacionalni značaj nemških socialnih demokratov, ki so ž njimi zvezani tudi naši.

Takole je bilo: Socialno-zavarovalni odsek se je posvetoval, kako naj se uredi volitve v načelstvo nezgodnih zavarovalnic. Po sedanji postavi volijo tretjino delavci, tretjino delodajavci, tretjino pa imenuje vlada. To ima tudi še zanaprej ostati. Kako volijo delodajavci, je pripuščeno pravilom vsake nezgodne zavarovalnice. Večinoma je v pravilih določeno, da nima vsak delodajavec toliko glasov, kolikor ima zavarovanih delavcev, marveč število glasov je omejeno na 20, pri nekaterih na 30. To se pravi: če ima tudi več zavarovanih delavcev nego 30, vendar nima več nego 30 glasov pri volitvi. Nižjeavstrijska nezgodna zavarovalnica ima celo to določbo, da ima vsak delodajavec samo po en glas, naj šteje kolikor hoče zavarovanih delavcev v svojem podjetju. Ena zavarovalnica — menda samo ena v celi državi — v Pragi za Češko pa daje delodajavcem toliko glasov, kolikor ima zavarovanih delavcev. Jasno je, da velikanska podjetja — n. pr. praška železarska družba, Ringhoffer, Škoda itd. s svojimi tisoči delavcev vse druge nadvladujejo, in da manjši podjetniki sploh ne pridejo do veljave pri glasovanju.

Pododsek je bil sklenil in predlagal odseku seveda proti nemškemu glasovom, naj se v slučaju omejitve števila glasov omeji na 50. Torej ni niti zahteval, da se mora omejiti, nego samo za slučaj omejitve je določil najvišje dopustno število glasov. Nemški poslanci so se pa v odseku temu uprli edino zavoljo tega, ker zdaj veliki delodajavci, ki so Nemci, volijo same Nemce v načelstvo, in Čehi, ki imajo sicer zelo veliko industrijo, toda le bolj srednja in manjša podjetja, vkljub temu, da je po številu njihovih podjetij neprimerno več, ne morejo dobiti med zastopniki delodajavcev nobenega člena v načelstvo. Nemci umetno drže svojo večino. Proti odsekovemu predlogu so dokazovali Nemci, da je edino

pravično, da ima kdo toliko glasov, za kolikor delavcev plačuje. Ta reč je pa tako nasprotna vsakemu ljudskemu mišljenju, da se je le čuditi, kako jo more braniti poslanec, ki je izvoljen po splošni, enaki volilni pravici. Če je nemško načelo pravično za volitve v zavarovalnice, je tudi za volitve v državni zbor. In potemtakem bi imeli tisti prav, kateri trdijo, da mora imeti obsežnejšo volilno pravico tisti, kateri več davka plača, nego drugi; in navsezadnje bi tudi tistih obveljala, kateri pravijo, da osebe, ki ne plačajo nič davka, tudi nobene volilne pravice imeti ne smejo. Delodajavec namreč ni več lastnik svojega denarja, ko ga plača v zavarovalnico, kakor tudi davkoplačevalec ne, ko ga odraja davkarji. Če gre za zasebno reč, kjer kdo vloži svoj denar in ostane še vedno njegov lastnik, tam je prav, da ima toliko več besede, kolikor več je plačal. Pri državi, pa tudi pri nezgodni zavarovalnici pa ne gre za zasebno, marveč za javno, po zakonu določeno, splošno koristno reč. Nezgodno zavarovanje je pač v korist delavcem, a ne manj delodajavcem in splošnosti. Delodajalec je odgovoren za nezgode v svojem podjetju. Moral bi plačati odškodnino iz svojega, ko bi se izkazalo, da nezgode ni delavec sam kriv. Bile bi pa v večini slučajev dolgotrajne pravde, ki bi požrle sila stroškov, predvsem iz delodajavčevega žepa. Kar torej plača delodajavec v nezgodno zavarovalnico, je zavarovalnina zanj. Kakor imajo avtomobilisti svoje zavarovalnice, v katere plačujejo predpisano zavarovalnino, da se potem iz nje plača škoda, ki jo naredi s svojo vožnjo, tako je tudi tukaj. Zato ima načrt socialnega zavarovanja, ki se zdaj preresetava v odseku, popolnoma pravično določbo, da bo moral plačevati odslej delodajavec vso nezgodno zavarovalnino, in ne samo devet desetini; in delavec, ki dozdaj plačuje eno desetino, ima biti posledje popolnoma prost. Pravzaprav je delodajavec v prvi vrsti zavarovan pri nezgodni zavarovalnici, in delavec šele v drugi.

Nezgodno zavarovalnico je ustanovila državna postava, ki mora gledati, da se koristi vseh varujejo. Kakor je edino pravično, da bogastvo in višina davkov ne daje po volilni pravici privilegijev nekaterim, ker so vsi državljani v državi, in imajo vsi v nji zastopati važne koristi, tako je pravzaprav edino pravično, da so volitve v nezgodno zavarovalnico tako urejene, da ima delodajavec samo po en glas. Pododsek

je pa, ker se to ni dalo doseči, predlagal morebitno omejitev na 50 glasov. In proti temu so v odseku vstali Nemci. Vkljub vsem jasnim protidokazom so vsi Nemci glasovali za to, naj ta določba pade. Sami bi pa ne bili nikoli zmagali; zmagali so edino zato, ker so ž njimi glasovali nemški socialni demokratje.

Ta reč osvetljuje jasno, kaj so socialnim demokratom demokratična načela. Ko bi se jih držali, bi morali predlagati za vsakega delodajavca le po en glas, in vse drugo odklanjati. S svojim glasovanjem so pa potrdili privilegije bogatincev in pokazali, da jim je nemška nadvlada več, nego demokracija. Nekateri trdijo, da imajo nemški socialni demokratje velike podpore od velikih kapitalističnih podjetij, in da tudi velike nemške tovarne na Češkem dajejo precejšnje vsote v strankino kaso. To bi bilo seveda še grje, in delavci, ki v slepem zaupanju, da gre zanje, držijo s socialnimi demokratji, bi bili še bolj ogoljufani. A že tako so preveč! Zlasti slovenski socialni demokratje bi morali iz tega razvideti, kako grdo jih vlečejo za nos nemški voditelji. Njim trobijo venomer, da je delavec mednarodni, da so boji za narodne pravice neumni, sami pa samo iz nemškega nacionalizma, v korist nemškemu kapitalistom izdajajo svoja načela.

Priabili smo to reč, da se ne pozabi, in da naši somišljeniki ne prezro ostrege orožja, ki ga jim je nemška socialna demokracija sama potisnila v roke. Če ga bodo čutili, naj si sami pripišejo. Ne dvomimo namreč, da bo marsikateri socialni demokrat pri nas vsled tega odprl oči. In to je dovolj!

Škandali železniške nezgodne zavarovalnice.

Železničarji državnih, južne in drugih železnic imajo svojo posebno nezgodno zavarovalnico, ki ima svoj sedež na Dunaju. Eno polovico v načelstvo volijo uslužbenci, drugo delodajalci. Zdej sede tam med uslužbenci sami nemški socialni demokratje, ker se druge železničarske organizacije ne morejo zediniti, ali pa ne upajo nastopiti proti socialnodemokratičnim nasilstvom, s katerimi vodijo te volitve. To je seveda za zavarovalnico velika škoda. Naštejmo nekaj škandalov iz nje!

1. Železničarska nezgodna zavarovalnica je popolnoma nemška. Provizorični delavci državnih železnic do-

be sicer, — pa še ti ne vedno — odloke v svojem jeziku; vsi definitivni pa samo nemške. Vse, kar dopisuje z njimi zavarovalnica, ali oni ž njo, je nemško, naj bo dotičnik Čeh ali Lah, Hrvat ali Slovenec. V uradu sede skoraj izključno samo nemški uradniki. Precej nad sto jih je, med njimi par Čehov, par Poljakov, vsi drugi Nemci. Železničarji so po večini nenemške narodnosti; njihova zavarovalnica pa daje kruha le Nemcem. To je prvi, veliki škandal, ki so ga v veliki meri sokrivi nemški socialni demokratje.

2. Nezgodna železničarska zavarovalnica je sila draga glede na svojo upravo. Pokrajinske nezgodne zavarovalnice trošijo sorazmerno mnogo manj za upravo, nego ta. Treba je pa pomisliti, koliko imajo več dela, ker jim je treba imeti v razvidnosti na tisoče in tisoče malih podjetnikov (praška jih ima n. pr. 80.000), železničarska jih ima pa le 50 podjetij in še ta so vsa pod državnim nadzorom. Člani načelstva si dajo vse zelo dobro plačati; diete so silno visoke. Brez potrebe hodijo često člani načelstva na komisije po vsi državi in pri tem vtaknejo v svoje žepke ogromne vsote. Lani je šlo načelstvo na Nemško študirat popolnoma brez potrebe. Potrošili so nad 24.000 kron. Ta uprava je drugi škandal, ki naj si ga spravijo socialni demokratje dobro za ogledalo.

3. Predstojnik oddelka, kjer se je zgodila taka nezgoda, mora poročati na Dunaj zavarovalnici. Zelo velikrat pa njegovo poročilo ne drži. Naroči se pri politični gosposki komisiji, zdravnik pride često od daleč, velikrat tudi zastopnik načelstva z Dunaja. To vse podraži zavarovalnico in zavleče poslovanje. Časih pa pokličejo ponesrečenega uslužbenca na Dunaj, da ga tam dajo preiskati. Tudi k razsodišču mora uslužbenec, ki išče pravice, na Dunaj, kar silno mnogo stane. Tretji škandal!

4. Po nekaterih krajih, zlasti v Galiciji, so zdravniki in advokatje — brez izjeme židje — dogovorjeni, da prvič delavec dobi slabo zdravniško izpričevalo, tako, da na Dunaju njegovo zahtevo po renti odklonijo. Mora se pritožiti; tako je doseženo eno, da advokat s pritožbo bogato zasluži in s tem se iznova silno oškoduje zavarovalnica. Dosedanje načelstvo to ve, pa ničesar ne stori proti temu. Četrti škandal!

V socialnozavarovalnem pododseku se je zadnji četrtlet sklenilo, naj železniška nezgodna zavarovalnica na-

Moja izguba s Kanibali.

Angleški: T. Baddoar; slovenski: Dr. J. K.

Fan ali M'Pangves kot ga nekateri imenujejo, je plemo, ki živi za nemškim Kamerunom in francoskim Kongo. Bojevit rod je, bolj podoben Zulu kakor druga zapadno - afriška plemena. Ljudočrci so in več potnikov pripoveduje, da so videli viseti posušeno človeško meso po njihovih kočah za hrano, toda jaz sem bil med njimi in med drugimi anibalskimi rodovi osemindvajset let, pa nisem nikoli videl, kar popisujejo ti potniki. Pač sem videl Fane jesti človeško meso, toda samo trupla svojih sovražnikov in še to bolj za to, da so s tem pokazali svoje zaničevanje.

Fani so edino plemo na zapadnem obrežju, ki ne pozna sužnosti; vsak mož, žena in otrok je svoboden; tudi, če kak suženj ubeži od kakega drugega plemena in pride med to ljudstvo, je svoboden pod njegovo obrambo. Dobri trgovci in lovci so in pogajal se ti bo cele dni za kos slonove kosti, dokler ne doseže prave cene, ki jo tako dobro pozna, kakor mi beli.

Navadno smo postavili svoje prodajalne zaloge v njihovih seliščih na obrežju reke; selišče, ki ima tako po-

stajo, se šteje za srečno, ker nalagajo prebivalci v selišče carino vsem tujcem, ki pridejo po kupčiji, in zato precej zaslužijo, poleg tega pa prodajo še svoje reči.

Časih zahtevajo carine preveč in potlej e mora trgovec preseliti s svojim blagom na kako drugo mesto. Treba je pa to narediti tajno in ponoči, sicer pride do krvavih spopadov in vse blago pokradejo. Ko se je postaja odstranila, moraš biti vrh vsega še pripravljen, da bodo prebivalci v čolnih in ladjicah šli za teboj v širokem okrožju. Slabost tega ljudstva pa tiči v tem, da so vedno med seboj v boju; redko najdeš dve selišči v prijateljstvu med seboj.

Jaz sem imel postajo stoinšestindvajset milj od obrežja na reki Rembo — tačas najbolj oddaljeno od morja; in ker me je posel s trgovino tako utrudil, da nisem bil več za delo, sem sklenil, da napravim izlet proti morskemu obrežju. Vsled tega sem zaklenil svoje reči, pustil pet ali šest divjakov in poglavarja na straži, sam pa šel z desetimi divjaki na pot. Računal sem, da bo izlet trajal štiri dni; vsako noč sem hotel ostati na eni naših postaj, da se naspim. Naša prva postaja je bila pri selišču z imenom N'zum, krog 45 milj proč; tam sem mislil najprej ostati. Šli smo hitro, ker

nam je pomagal močni padec, obedovali smo v čolnu, pustivši ga, da je šel po svojem medtem, ko smo jedli. V N'zum smo prišli, ko se je že stemnilo; zato nismo mogli kaj videti. Moji spremljevalci so izložili tistih par reči, kar smo jih imeli v čolnu, in so šli k počitku, jaz sem pa šel ob bregu proti našemu trgovskemu postajališču ter sem se čudil, da beli mož, ki je tu trgoval, ni slišal, da smo se približali, in nam ni prišel nasproti. Mislil sem si, da morda leži za mrzlico, ali pa da se je oddaljil za kak dan ko opravkih.

Šel sem nekako petdeset metrov, ko me zagrabi nanagloma nekaj rok in me položi na hrbet in mi iztrga puško iz rok. Ko prestrašen pogledam okrog, vidim, da je bilo najmanj sto kričečih divjakov okrog mene.

Revolver so mi vzeli, roke mi zvezali na hrbtu in nato me zopet postavili na noge. S spremljevalci so napravili ravno tako, samo morda bolj surovo. Med velikim krikom so nas vlekli v selišče, kjer so me potisnili v neko kočo samega, spremljevalce pa v drugo. Nisem si mogel razložiti tega nepričakovanega obnašanja, slutil sem pa, da so imeli kak prepis s trgovcem in so se hoteli maščevati nad nami — res ljubezniv razgled v prihodnost.

Imel sem samo tenko obleko in brž so me začeli moskiti (mušice) strašno

zbadati. Nisem se mogel braniti njihovem napadom, ker sem imel zvezane roke in neizrečeno sem trpel. Za eno uro potem pa prideta mož in žena noter in žena položi staro mrežo zoper moskite na posteljo. Mož mi pobere vse moje streljivo in pas in potlej mi razveže roki. Pove mi, da je bila prejšnji dan odstranjena prodajalnica in zato me hočejo pridržati za jamstvo, dokler ne pride nazaj na svoje mesto, druge podrobnosti zvem zjutraj. Prosil sem za svoj zaboj z obleko in perilom, pa sta se mi samo smejala, ker sta vedela, da je bilo že vse razdeljeno med tiste, kateri so me vjeli. Svarila sta me tudi, naj ne poskusim uiti, ker bo celo noč oborožena straža pred vratmi in bi vsak poizkus ne bil samo brez haska, marveč bi tudi reč za vse le poslabšal, ker bi nas morali imeti potem zvezane. Ženska je šla ven in mi prinesla malo pečenih banan in kos moje lastne goveje pečenke. Nista pustila, da bi bil kak moj služabnik kaj storil, zvezane so imeli celo noč.

Stražniki pred kočjo so zažgali ogenj in sedeli krog njega, s puškami na kolenih in kadeč, kakor sodim, moj tobak, ter so se razgovarjali. Spoznal sem, da to noč ne morem ničesar narediti, ter sem zlezal pod moskitno mrežo in kmalu zaspal. Drugo jutro zlezem ven in grem pred kočjo, kjer so

pravi več poslovnih uradov po raznih pokrajinah, kjer bo mogoče uslužbenec v svojem jeziku občevariti, in mu ne bo treba pisariti ali celo hoditi na Dunaj. — Vsi so bili za ta predlog, samo socialni demokratje so nasprotovali.

Dalje se je sklenilo, da se načelstvo razdeli na tri dele; en del volijo uslužbenci, en del delodajavci in en del imenuje vlada, ki se ima pri tem ozirati na razne nesocialnodemokratske organizacije. Tudi temu so socialni demokratje z vso silo nasprotovali, kakor so tudi misli na proporcionalno volitev strastno pobijali. Vse zase! to je njihov glas, naj bo delavcem tudi v škodo.

Krščanski možje skup!

Pozor! Izlet v Zatičino. V nedeljo, dne 7. junija, na praznik sv. Trojice, napravi krščansko moštvo ljubljansko izlet, oziroma božjo pot v Zatičino. Odhod z dolenskim vlakom z južnega kolodvora ob 8. uri 5 minut. Prihod v Ljubljano zvečer ob 9. uri. Priglasja se: Pri upravnstvu »Slovenca«, v »Ljudskem domu« pri »Slovenski Straži« in v prodajalni g. Soukala Pred škofijo. Člani raznih društev pa lahko priglasijo tudi pri svojem društvu, odkoder se imena skupno naznanijo (upravnstvu »Slovenca«). Priglasil naj se vsaj do binkoštnega torka. Stroški ne bodo veliki: železnica in kosilo, ob priglasitvi se plača naprej le 1 krona. Izlet ima namen poleg razvedrila služiti zlasti povzdigi verskega življenja med ljubljanskim moštvom. Iz tega plemenitega razloga vabi pripravljalni odbor, da se ljubljansko moštvo, ki krščansko misli in čuti in hoče krščansko tudi živeti, temu vabilu odzove številno. To izleti se bodo vsako leto ponavljali, in sicer vsako leto na drug kraj. **Krščansko moštvo ljubljansko, pokaži pred svetom svoje krščanstvo!**

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

130 LETNICA TOBAČNE REŽIJE.

C. kr. glavni ravnatelj tobačne režije Viljem pl. Scheuchenstuel je 8. t. m. v nekem dunajskem dnevniku objavil članek, če se je in v koliko se je izplačal tobačni monopol v Avstriji. Piše:

Danes je minilo 130 let, ko se je podražila tobačna režija. Cesar Jožef II. je končno podržavljenje izvedel. Prej se je skozi 80 let menjal državni lastni obrat z najemnino. Patent cesarja Jožefa utemljuje podržavljenje, da pričakuje za državo po podržavljenju večjo korist za državne potrebe. Vprašati se moramo, če se je dosegel smoter, ki si ga je postavil cesar Jožef II.

Tobačna režija se je, odkar se je podržavila, zadovoljivo razvijala. Ko so jo podržavili, niso znašali dohodki niti celih 11 milijonov kron, a leta 1913 so znašali 341 milijonov kron, od katerih je fiskusu ostalo čistih dohodkov 236 milijonov. V tem času se je število prebivalstva le dvakrat in pol pomnožilo. Povišanje dohodkov monopola se zato ne more samo z večjim številom prebivalstva utemeljevati. Samoobsebi umljivo ni edino zasluga državne režije, da se je dohodek monopola tako visoko dvignil, marveč v zvezi je tudi,

ker se je uživanje tobaka razširilo in se je tudi okus pofinil in je v zvezi tudi z izboljšanjem gospodarskih in socialnih razmer, vsled česar so se cene tobačnim izdelkom večkrat povišale, kar dokazujejo tudi številke o davkih na tobak v tistih deželah, ki nimajo tobačnega monopola. Pač pa gre režiji zasluga, da je za povišanje dohodkov iz monopola dejansko in uspešno sodelovala, da je varno in gotovo državi pridobila in pridobiva ogromni dohodek in da spada med najkrepkejše in najvažnejše stebre proračuna, ki mu stalno nad 10 odstotkov vseh dohodkov prispeva. Državna tobačna režija se je torej za državne finance izkazala za jako koristen zavod.

Vprašanje nastane, če je državna samouprava tudi dosegla pričakovano večjo korist? Odgovor je različen, ali bi bila korist večja, če bi bil tobačni monopol naprej obstojal in se oddal v najem kakih zasebnih družbi ali če bi se bil tobak dal prosto, kakor v Nemčiji. Vzemimo prvi slučaj. Čisti dobiček avstrijske tobačne režije je prinašal leta 1913. okroglo 236 milijonov kron. Na pokojnine uradnikov odpade 500.000, na pokojnine delavcem 6.500.000, na izdatke finančnim oblastem 500.000 in 5 odstotkov obresti za naloženo glavnico 10.500.000 kron, tako lahko smatramo, da je znašal čisti dobiček 218.000.000 K. Če bi se bil oddal monopol v najem, bi se morali odbiti zgorajšnji posebni izdatki, ker bi najemnik z nižjimi plačami in z večjim izkoriščanjem delavnih sil delal, državi bi pa nastali izdatki v socialno politične svrhe. Čisti dobiček, ki bi si ga delila najemnik in država, bi znašal 228.500.000, država bi dobila najbrže iz monopola približno toliko, kolikor dobi Španka, namreč 186 milijonov 500.000 kron, z davki pa okroglo 188.000.000 K, 30.000.000 kron manj, kolikor v lastni režiji dobi. Drugačen račun pa dobimo, če bi se tobačni monopol umaknil svobodni obrti. Če primerjamo Nemčijo, kjer je tobak prost in je nanj le davek naložen, je dobila Nemčija s 67.000.000 prebivalci na carini in davkih v proračunskem letu 1912-1913 okroglo 182.000.000 mark. V Avstriji bi po tem ključu dobili pri naših 29 milijonih prebivalcev 78 milijonov mark, to je 93.000.000 kron. Če prištejemo še davke, ki bi jih morali plačati proizvajalci, tvorničarji in trgovci, pa bi znašalo 45.000.000 kron, bi dobila od tobaka leta 1913 država 138 milijonov kron, torej dobi država zdaj 80 milijonov kron več kakor Nemčija. Podržavljenje je doseglo svoj namen in do naša državi lepe dohodke.

× × ×

Romanje h Gospej Sveti priredi naše ljubljansko kršč. tobačno delavstvo dne 21. junija 1913. Letošnji izlet bo gotovo vreden vrstnih prejšnjih naših vsakoletnih romanj. O Gospej Sveti se zdaj veliko piše. To je zgodovinska sveta zemlja. Romanje nameravamo tako prirediti, če Bog da srečo, da pridemo ob 6. zjutraj h Gospej Sveti, kjer bo slovesna služba božja s pridigo, po sveti maši si ogledamo kraj, kjer so ustoličevali koroške vojvode. Okoli pol 1. ure dopoldne se pripeljemo v Celovec, kjer si ogledamo mesto. Skupno kosilo nameravamo prirediti v hotelu Trabesinger. Po skupnem kosilu se podamo na Vrbsko jezero. Popeljemo se s parnikom k Mariji na Otoku, kjer bo

no ladjo in požgali selišče. Poglavar je odgovoril, da me hočejo obdržati, dokler beli mož — moj agent — ne postavi prodajalnice nazaj v njegovo selišče. Jaz mu moram pisati pismo in mu to povedati in tudi to, da ne sme poizkušati poslati vojne ladje, ker bi znamenje, da prihaja po reki, bil signal za mojo smrt.

Obvestil naj bi ga tudi, da me bodo, če ne bo prodajalnica o polni luni zopet na svojem mestu, ubili in pojedli s spremljevalci vred. Poglavar me je posvaril, da vsako teh besedi mislijo zares in da moram to razložiti velike-mu belemu možu.

Rekel sem poglavarju, če nas hoče zdaj izpustiti in obljubiti, da ne bo zahteval prevelike carine, se vrnem v enem tednu in postavim prodajalnico nazaj. S tem pa ni bil zadovoljen in tako sem za tri ali štiri ure moral obljubiti, da bom pisal. Prinesli so mi nekaj mojega papirja in svinčnik in pisal sem ter razložil svojemu agentu vse okolnosti. Na noben način naj ne pripelje bojne ladje, sem dejal, dokler nisimo mi proč, ker bi kanibali gotovo zvršili svoje žuganje.

Ko sem oddal poglavarju pismo, je vse selo gledalo noter; ker pa nihče ni znal brati, niso bili kaj modrejši. Ta večer je minil podobno kot prejšnji, razen da so bile moje jedi pojedina; imel sem suhe ribe in banane.

do pete svete litanije, nakar sledi vožnja po jezeru. Natančnejše podrobnosti se objavijo kakor tudi cene, v katere se bodo zaračunali stroški vožnje, skupno kosilo in vožnja s parnikom po jezeru. Zelimo, da se vsi izletniki skupnega kosila v Celovcu udeležijo, ker ni čisto nič potrebno, da bi naši ljudje s svojim denarjem v Celovcu podpirali najzagrizenjše naše nasprotnike. Tisti, ki se žele romanja v Gospo Sveto udeležiti, naj to naznanijo zaupnikom naše organizacije.

Prvi majnik v Ljubljani.

Pričakovali boste, da vam opišem, kako sijajno je ljubljansko delavstvo ta dan praznovalo. Ali da vam morda poročamo, kako so se zopet enkrat socialni demokrati postavili. Prav nič od vsega tega! Prvi majnik nam je prinesel neko drugo presenečenje, ki pa ni za to, da bi se bili ob njem še veselili. Ljubljanski hišni gospodarji so se hudo zbal za svoj obstoj in so nam stanarino zopet povišali in nekateri celo v taki izmeri, da jih zanaprej ne moremo več nazivati gospodarje, ampak navadne oderuhe. Povišanja utemljujejo z novimi deželnimi dokladi, ki znašajo 3.2 odstot., torej na vsakih 100 kron 3 K 20 vin. Dasiravno pri ljubljanskih dosedanjih stanarinah hišnim posestnikom ne bi bilo treba stanarin povišati, bi te odstotke vseeno še radi najemniki trpeli, ali povišanja do 20 odstotkov in še više so pa že od sile. Nekateri so celo tako predrzni, da se že sedaj izgovarjajo na neizogibno povišanje občinskih doklad in češ, da ne bo treba ob sklepu istih zopet izpremembe, pa se opravi kar vse že sedaj obenem. Vprašali bi, ali ni kaj takega samo le v Ljubljani mogoče? Povsod drugod bi se postavile vse sile pokonci in protestirale, a v Ljubljani za kaj takega ni časa in ne smisla. Čakali smo, da se vrši po tem dogodku zopet seja občinskega sveta, da morda kdo povzdigne glas v tej zadevi, a varali smo se temeljito, dasiravno se nam je pred tremi leti na debelo obetalo, da hoče novi, na popolnoma demokratični podlagi sestavljeni občinski svet, se ozirati ne samo na eno stran, temveč da se hoče brigati za vse sloje ljubljanskega prebivalstva, h kateremu spada tudi delavstvo. Človek že res ne ve več, ali bi molil za boljše prihodnost, ali se jokaj za preteklostjo ali pa — klet sedanost. Kam naj to pride? Saj ne ostane samo pri podraženih stanovanjih, ker z istimi vred se podražijo tudi vse druge življenjske potrebščine, le eno ostane pri starem — plače. Vprašali bi, ali ga ni v Ljubljani več človeka, ki bi razpolagal z nekoliko zdrave pameti, ali je ni oblasti, kateri bi bilo na tem, da ne pride i v Ljubljani enkrat — in mogoče prav v kratkem — do takega kraha, kakršnega je doživel Zagreb ob potresu. Gospodje krmarji, bodisi na desni ali levi, spomnite se vaše proklete dolžnosti, ganite se, preden vskipi proti vam srd ljudskih mas. Hočete Ljubljano svetu slikati za napredno ali vsaj za napredujoče mesto, s tisočaki ljudstvu izžemanega denarja hočete zvabiti v Ljubljano tok tujkega prometa itd., a vse to je zgolj humbug, nič drugega kakor vzdrževanje izvoljencem namenjenih korit. Ne nosite glav preveč pokonci, ne plavajte samo visoko po solnčnih sferah, pogledjte sempatja k tlem in videli boste pred seboj meglo, blato in gnoj — produkt vašega delovanja za blagor prebivalstva. Ali vas ne oblije rdečica sramu, če slišite govoriti, da ga dandanes ni v Avstriji mesta s tako draginjo, kakor vlada v Ljubljani. In to niso samo govorice, to je resnica — gola resnica; takega odiranja ni nikjer kakor pri nas. Do sedaj si je delavec pomagal vsaj še s tem, da je stanoval na periferiji mesta v kaki vlažni luknji, a tudi okoličanski hišni oderuhi so se že navzeli iz napredne Ljubljane prihajajoče kuge ter so tudi zvišali staranine za neprimerne vsote. Kam naj gre delavec sedaj? Kratak odgovor: Proč od Ljubljane — v tuji no — v Ameriko. Svarite pred izseljevanjem, slikate nam žalostne razmere drugod, a mi pa pravimo: poginili tu ali tam, je pač vseeno. Kadar poročate o vaših denarnih zavodih, pripovedujete o milijonih, katere imate naložene. Vprašamo vas, od koga pa imate ves ta denar? Povejte nam enkrat vlagatelje vrstoma po stanovih, o čemer se boste sami lahko prepričali, da je delavski in maloobrtijski stan le malo ali pa prav nič udeležen, pač pa da zavzemajo prvo mesto hišni oderuhi, ki se ob vsaki priliki hlinijo največje siromake ljubljanske. Kar smešno se človeku zdi, če pomisli, da je v Ljubljani nebroj društev, političnih, gospodarskih, strokovnih in športnih, a nobeno se ne zga-ne in postavi v bran, to pa zato, ker vihti v vsakem kak »ugledni hišni po-

sestnik« ta velik zvonec, te se pa ne sme žaliti, člani smejo samo članarino plačevati in molčati. Malo obrtništvo hira pod konkurenco vedno gostejših konfekcijskih trgovin, a mi delavci, dasiravno simpatiziramo z obrtniki, smo prisiljeni, da smo tega pojava še veselili, ker drugače bi nam sploh ne bi bilo mogoče, da si nabavimo za silo potrebnih oblačil. A kaj nam pomaga tarnati, ako se nas na merodajnih mestih noče slišati. Naš glas in klic na pomoč je glas vpijočega v puščavi. Prišel pa bo čas, ko se bo i nas zopet vabilo z »gospodi«, tedaj pa bo na nas ležeče, da si zamašimo ušesa in ne slišimo besed ne od desne ne od leve. Vsekakor pa si bomo ob prihodnih volitvah v občinski svet morali kandidatne liste dobro pogledati, da na njih ne bo preveč dohtarjev in hišnih gospodarjev, ker s to družbo smo napravili do sedaj slabe izkušnje.

Jugoslovan. Strokovna Zveza.

I. jubilejno vojaško veteransko društvo na Jesenicah vabi k blagoslovljenju društvenega prapora, ki bo v nedeljo dne 31. maja 1914 na Jesenicah. Pri slavnosti sodeluje orkester I. katoliškega delavskega društva. Vstopnina h koncertu 40 vin.

Gorje. V nedeljo, dne 3. maja je priredila skupina J. S. Z. v Gorjah javni delavski shod. O tem shodu smo dobili daljše poročilo, ki ga pa vsled pomanjkanja prostora v celoti ne moremo objaviti. Predsednik skupine gorške otvori shod, pozdravi načelnika J. S. Z. dr. Zajca in gospoda poslanca Pibbra. Nato je bil za predsednika shoda izvoljen društveni blagajnik Slamnik, za zapisnikarja pa Kocjančič. Nato je poročal dr. Zajec o delovanju J. S. Z., o njenem pomenu za delavstvo, o deželnih in državnih postavodajih z ozirom na interese delavstva, zlasti je pojasnil stališče J. S. Z. z ozirom na starostno zavarovanje in vprašanje brezposelnosti. Dalje je dr. Zajec govoril o nasprotnikih krščanske delavske organizacije in v raznih zgledih pojasnil, kako škodljivo vpliva obnašanje socialnih demokratov in njihov kometiranje z nemško-židovskimi kapitalisti na razvoj delavskih interesov v naši državi. Dr. Zajec je dalje dokazal, da mora vse javno delovanje sloneti na krščanskem temelju, ker sicer se zaman trudijo oni, ki iščejo druge temelje. Gospod poslanec Piber je pa govoril o važnih zakonodajah in dokazal, koliko novih virov za socialne reforme bi se lahko dobilo. Milijone pospravijo zasebni bogataši iz raznih zavarovalnih podjetij, kar bi lahko storila država in imela dovolj denarja za delavske potrebe. Predlagane in sprejete so bile resolucije, da se pospeši v državnem zboru starostno zavarovanje, da se napravi delavska zavarovalnica zoper nezgode za delavstvo slovenskih dežel v Ljubljani, dalje je bilo sprejeto o zavarovanju članov J. S. Z. za zdravnika in zdravila. Nato je bil shod, ki je trajal 2 uri, zaključen.

Skupina J. S. Z. v Možici na Koroškem priredi javen shod v nedeljo dne 24. maja po sveti maši v gostilni pri Zagmojstru, na katerem bo govoril g. dr. Rožič iz Celovca. Začetek shoda po sveti maši ob 11. uri dopoldne.

Črna. Dne 24. majnika 1914 po drugi sveti maši ima »Dekliška Zveza« svoj shod. Vabljeni vse žene.

Črna. »Zveza nemčurskih delavcev« je, kakor videti, že obupala s svojim nemškim glasilom, ker ga člani, ki nemški ne znajo, premalo razumejo. Izbrali so si zopet »Štajerca«. Gliha vkup štrih. »Štajerc« bo torej glasilo rumene organizacije. Zato so se pa tudi že začeli prati v »Štajercu«, pa tako neumno, da se jim vsak Črnjan in Možičar smeji. K temu članku pa nekaj opazk: 1. Pravijo, da je »stari konzum« nemško - liberalna domena. Zakaj pa se potem hudujete, če so sociji odstopili in naši odstopajo. Mi in sociji vendar ne bomo tako neumni, da bi podpirali organizacijo, katera nas hoče potlačiti in ugonobiti. Cel čas smo zagovarjali načelo, da mora na tem polju veljati nepristranost in da mora biti »stari konzum« res vsem članom enako pravičen in ne sme uganjati politike. Cel čas smo zagovarjali to stališče in to je bil tudi vzrok, da smo bili proti rdečemu konzumu. Sedaj je pa nam vseeno. Če nemčurji v svoji zagrizenosti hočejo tudi gospodarski boj, naj ga imajo. 2. Dopisun v »Štajercu« trdi, da je bila rumena organizacija potrebna le, da reši delavstvo »iz črnega brloga«. To je pa prav povedal. Mi smo dosedaj tudi to trdili, pa so vedno pravili, da je organizacija ustanovljena le proti rdečemu terorizmu. Že dejstvo, da so šli pri zadnjih volitvah vsi rumeni v boj za socije, je bil jasen dokaz,

kako odkritosrčno je rumeno govorjenje, sedaj pa sami to trdijo. Ne pravi dopisun, da hočejo delavcem gospodarsko pomagati, ali da ga hočejo izobraziti, ali da mu hočejo preskrbeti boljše stanovanja ali cenejšo hrano ali boljše plačo, o ne, za to se ne gre. »Rumena organizacija ima vendar le namen one rešiti iz črnega brloga«. Torej po kostanj naj gre za liberalne kapitaliste v ogenj in naj slednjim pripomemo do zmage nad krščanskim delavcem. Da bodo imeli še znanprej učitelji staro šolo brezplačno na razpolago, da bodo lahko zidali novo ječo, da bodo lahko potisnili policaja iz sedanjega stanovanja in stanovanje prepustili občinskemu tajniku, da bodo brez skrbi rabili učitelji šolska drva, da bodo brez skrbi svoje izvoljene protežirali pri občinskih delih, načne pa šikanirali; vse to naj doseže rumena organizacija liberalnim kapitalistom in nadutim učiteljem. Njih plačilo so pa Judeževi groši. Njih posel pa efijaltovo delo. 3. Pravi dopisun, da smo pri občinskih volitvah propadli mi. Ali smo imeli prej večino? Koliko let smo že bili v manjšini, tega še »Štajerčev« dopisun ne more povedati, ker je šele pozneje v Črno privandral. Dolgo let so imeli Nemci absolutno večino v občinskem odboru, sedaj pa ni več tako. Grollnigg je po rdeči milosti župan črnski. Rumeno - rdeča zveza pa se tudi lahko požuri sedaj, da napravi testament, kajti tretji razred ne bodo nikdar več imeli rdečkarji, pa tudi ne rumeni. Le eno naj pomislijo. Več kot petdeset glasov odpade v tretjem razredu, ki so bili v rdečo - rumenem taboru. Mi ne izgubimo skoraj nič. Samo eno prošnjo: Napravite nam ne preveč neumnih dolgov v testamentu. 4. Nekdaj v Črni ni bilo boja. Bila pa tudi ni socijev, še manj pa brezverskih nemčurjev in ne učiteljev, ki so le s slovenskim denarjem študirali. Nekdaj ni bilo nobenega drugega lista v fari kot »Mir«. Kdo torej dela zgago in prepir. Gotovo tisti, ki hoče domačinom vzeti vero, slovenski jezik in napraviti iz njih vseh sužnje liberalnemu kapitalu. Ko so prvi liberalci prišli v farno, so bili naši nasproti njim več kot prijazni, ker bili so še mirni; ko jih je privandralo več, postali so nezaupni domačini, sedaj pa, ko so tuji hoteli že zanjko zadržati, smo se zdramili in udarili. Kdo pa kali mir: ali fant, ki gre v sosednjo vas na sej, da bi domače fante izzival, če domači fanti, ki se ga hočejo iznebiti. Mislim, da fant iz tuje fare. 5. Pravite, da vaša organizacija dobro uspeva, čeravno je šele dva meseca stara. Kaj pa »Feidel - klub, Geselligkeits - klub, Südmarkgruppe«. Ali niso ti trije priganjači bolj stari kot naša organizacija? Kdor pozna liberalen terorizem, se ne čudi, da so vse tiste breznačelne mevrje pristopile, ki so vedno tam, kjer se jim ponuja polno korito, če tudi Judeževih grošev. Da so pa skoraj vsi uradniki in priganjači pristopili, pa že sami vedo zakaj. Iz ljubezni do delavstva gotovo ne, kajti to bi bili že lahko prej pokazali. Lovce dolgo čaka na svojem mestu in tudi rad mraz trpi, če le potem zajca dobi. Zajec pa je siromak v rokah lovca, sreča zanj, če prej odkuri. Ravnotako tudi delavstvu ni nikjer drugod rešitve pred liberalci kot pa pristop k Jugoslovanski Strokovni Zvezi. Komur je resno za ohranitev vere in svobode delavstva, naj prej kot slej pristopi. Zglasiti se je treba pri Pernatovem Rudlu, ki je vsak čas na razpolago.

× × ×

POROČILO ŠTAJERSKEGA OKROŽJA J. S. Z.

Ptuj. V nedeljo dne 17. maja se je vršil pri nas shod J. S. Z. popoldne ob 3. uri v minoritskem samostanu. Govoril je gospod dr. Leskovar iz Maribora. Udeležba je bila lepa. Po shodu je bila gledališka predstava »Majnikova kraljica«, ki je tudi lepo uspela.

Slovenji Gradec. V nedeljo dne 17. maja se je vršil pri nas shod Jugoslovanske Strokovne Zveze dopoldne ob 9. uri v »Narodnem domu«. Shod je otvoril gospod Jernej Slemnik ter podal besedo okrožnemu delavskemu tajniku J. S. Z. Vekoslavu Zajcu iz Maribora, ki je v svojem poldrugo uro trajajočem govoru obširno risal cilje, po katerih naj hodi delavstvo. Zborovalci so z velikim navdušenjem poslušali govornika. Navzoči so bili na shodu tudi gospodje uradniki od c. kr. okrajnega glavarstva v Slovenjem Gradcu. Pristopilo je ta dan k Zvezi okoli 20 članov. Nato se je izvolil tudi odbor, ki bodo vodili skupno iz sledečih mož: Jernej Slemnik, predsednik; Lešnik Ignacij, podpredsednik; Ignacij Uršič, tajnik; Jakob Krenk, blagajnik. Rudolf Breznik, blag. nam. Odbornika pa sta: Jožef Gams in Ivan Fišer. V nadzorstvu sta pa: Jakob Trbovšek in Lampret

Nato je g. Jernej Slemnik zaključil lepo uspeli shod. Zborovalci pa so izrekli željo, da govornik naj zopet kmalu pride, kar je tudi z veseljem obljubil.

Teharje. V nedeljo dne 24. maja se vrši shod J. S. Z. takoj po ranem svetem opravilu v čitalnici. Na shodu bo govoril okrožni predsednik J. S. Z. gospod Franjo Zebot iz Maribora. Delavci, delavke, posli, rokodelci in drugi, pridite vsi ta dan na shod, da izvemo, kaj je strokovna organizacija.

Šoštanj. V nedeljo dne 24. maja se vrši shod J. S. Z. v cerkveni hiši, in sicer takoj po ranem svetem opravilu. Tovarniški in drugi delavci, posli, rokodelci, vsi na shod ta dan! Pogovoriti se imamo velike reči, kako najlažje priti do svojih pravic. Govornik pride iz Maribora.

Ali je združništvo konzumentom koristno?

Zadnja leta se vse združuje. V veleindustriji je trebalo seveda tujega imena kartel, v malem obsegu zadoštuje beseda zadruga. V bistvu pa je vse eno in isto, namen je tu in tam eden in isti: preprečiti konkurenco in navijati cene kolikor le mogoče navzgor. Da imajo združniki od tega dobiček, ni treba posebej poudarjati, ker imajo moč, da dobavajo surovine cenejše in razpečavajo izdelke dražje. Vrhutega pa si znajo zadruga še pridobiti podpore iz javnih sredstev; veliki karteli seveda milijone, male zadruga pa tisočake in stotake, in ker uživajo razen tega še velike davčne olajšave, ni nerazumljivo, da je treba državi in deželi celih velikih uradov, ki tuhtajo, kaj vse bi se še dalo obdavčiti. Udarjen je vselej le konsument in ta je delavec in nastavljenec s stalno plačo. Kaj nam pomagajo navsezadnje številne, še tako dobre organizacije proti temu? Nam ne nakloni ne država in ne dežela nikakih podpor, niti štiti nas nobeden, temveč vse nam pravi: plačaj, saj služiš. Če mali obrtnik tarna, da mu ni mogoče živeti, je to vsekako nekaj sumljivega; če nima dela, je ali slab mojster ali pa pretirano drag, če dela in še vseno ne more izhajati, je slab gospodar in računar, največkrat pa zane-marja svoj posel in ga najdeš povsod drugod, samo v njegovi delavnici ne. O tem znajo delavci - pomočniki marsikaj povedati in potožiti. Ni potrebno, da bi se moral mali mojster udeleževati vseh »mačjih ofceti« pod pretevo, da se mora svetu pokazati, če hoče dobiti kaj dela. Mi pravimo in poudarjamo: mojstra, ki po primerni ceni dobro dela, se najde tudi v najskritejšem kotu, dočim onega, ki ga najdeš na vseh zabavah in prireditvah, občinstvo kaj rado izogiblje. Ni naš namen s temi besedami koga žaliti, a ker so nam prišle ravno pod pero, naj gredo v javnost, — resnične so. Tudi ni naš namen robuntiti samo proti obrtniškim združenjem, imamo namreč za presoditi še neko drugo vrsto združenj, ki služijo v dobro samo nekaternikom, širokim masam in predvsem revnim slojem so pa naravnost uničujoče kvarna, to so mlekarne, ki se nahajajo že po vseh vaseh po deželi, ustanovljene pogosto brez vsakega prevdarka, ali so potrebne in koristne ali pa ne. Žalibog so mnogokrat merodajni le politični manevri. Denar je zapeljiv vabitelj in pod težo davkov ne zamerimo kmetovalcu in bajtarju, če znosi vse pridobljeno mleko v mlekarne in ga niti ne privoščiti svojim otrokom toliko, kakor bi bilo edino pravo in zdravo. Ali ne narašča sorazmerno z mlekarnami tudi nesrečno žganjepitje? Včasih je dajal kmet za malico delavcem kruha in mleka, danes, ko mleko prodaja, pa kupuje šnops. Pa pravijo: mlekarne so koristne, ker dajejo kmetovalcu priliko, da pridelek na mleku primerno vnoveči; dobro, a tudi prevelika dobrota je kvarna in nevarna. Delavec je kakor v mestu tako tudi na deželi pri žalibog vedno naraščajoči draginji prisiljen prehraniti sebe in svoje s kavo, ki pa brez dobrega mleka nima nobene redilne moči, a od kod naj vzame mleko, če je — ako se sploh še dobi — drago. Ni čuda torej, če se premnogokrat proti svoji volji, prisiljen po bedi, za teče k pogubnemu jeruše. Previdni možje so jeli sprevideti, da plovemo v pogubo, in ustanovili so zopet drugo organizacijo: Sveto vojsko. Zlahten namen te organizacije je neoporekljiv, a dvomimo, da doseže pravi svoj cilj, dokler se ji od druge strani strani stavijo in gradijo nepremagljive zapreke. Vrtinar ali kmet dobro vé, da se plevel tedaj uspešno zatere, ako se izruje s korenino, nikoli pa, ako se mu odčipne samo vršiček. Naše skromno mnenje je, pretirano mlekarstvo naj se požene nazaj v pravilne meje, ne pa da se protežira in tu in tam celo umetno

vzdržuje z državnimi in deželnimi podporami. Ali je to pametno, da se ljudstvu ugrabi zdravo mleko in pusti mlečne izdelke na drugem kraju segniti, o tem naj bi merodajni faktorji nekoliko razmišljali in prišli bodo gotovo do zaključka, da tako pospeševanje ljudskega blaga ni drugega, kakor če bi kdo nesel žakelj plev v mlin, da si namerje moke za potico, pa si pri tem izpahne nogo. Govori in piše se, da so karteli vzrok draginje, da jih je treba ali odpraviti ali pa vsaj omejiti, toda vprašamo: kaj pa so mlekarne in mlekarne zveze drugega, če ne karteli. Kdor trdi nasprotno, ne govori resnice. Saj država in dežele ne strgajo za podpore potrebni denar iz dimnikov, dobiti ga je treba potom davkov, in kdo drugi plača vse davke, kakor konsument z nakupom neprimerno dragih življenjskih potrebščin? Če se hoče — in do tega mora priti — voditi uspešen boj proti draginji, treba bo nabavati drugih kanonov, sedanji zistem spada med staro šaro. To je naše stališče. — Delavec. (Dali smo mesta tem izvajanjem z željo, da se o izproženih vprašanjih razvije diskuzija.)

Slovenski železničar.

Priprost prožni delavec nam piše: Gospod urednik! Vendar se je znašel enkrat človek, ki se je nas prožnih delavcev spomnil. Bilo bi res in prav nujno potrebno, da se razmere prožnih delavcev enkrat temeljito na bolje spreobrnejo. Dasiravno je ta stroka najslabše plačana in najbolj izkoriščana, se vrh tega najdejo veleizobraženci, ki ne vedo za njo lepšega izraza kakor »ajzenponarske barabe«. K temu laskavemu naslovu so nam nemalo pripomogli naši kolegi socialni demokrati; pod besedo baraba se razume v pocestnem življenju človek s surovimi manirami in teh so sodrugi ne samo zmožni, ampak celo ponosni na nje. V očeh železniške uprave smo najzadnejša vrsta uslužbencev, za to nas plačuje sramotno najslabše. Če rečemo, da se drugim kategorijam morda cedi mleko in med, a plače po 40 do 50 kron na mesec, kakor jih uživajo po večini prožni delavci, so pa že več kakor svetovni škandal. Čudno se nam zdi početje uprave. Radi sramotnih plač in brezmejnega izkoriščanja je večina domačinov obrnila železnici hrbet, in glej ga spaka, začelo se je s Hrvti in Mažari, in ti, ker so tuji, ki delajo ta teden tukaj, drugi teden Bog ve kje drugod, so boljše plačani, dasiravno uživajo povrh še druge udobnosti. Domačin je le tedaj dober, kadar pritisne sila, ko zapade sneg in ga je treba odkidati. Kdor pa ostane zvest in stalen delavec, pa strada, poti se, kolikor se hoče, kaj to mar blagorodni gospodi ob zelenih mizah ali kje v kakem prijetnem letovišču. V velikih postajah, koder se menja vlakospremnost osobe, so ljudem na razpolago priprave, da si sabo prinesejo hrano ali pripravijo ali pa pogrejejo. Prožni delavec pa uživajo vse mrzlo ali pa suh kruhek, če si si prinesel kaj seboj. Kaj to pomeni, tega seveda tisti, ki letno po enkrat progo pregledajo ali pravzaprav predijetajo, ne razumejo, za nje se kuha dobro in poceni v restavracijah in hotelih. In eden takih je enkrat celo preračunal, da prožni delavec najlažje obogati, ker če zasluži na dan 80 krajcarjev, si prihrani gotovo 60 krajcarjev; za 20 krajcarjev ima na dan dosti kruha, voda se dobi povsod, drugega mu pa treba ni. Škoda, da je dotični šel kot višji nadzornik že v pokoj, drugače bi se znalo pripetiti, da bi bil iz same nevoščljivosti še sam postal prožni delavec. Odmerna in določitev delovnega časa za prožne delavce ni nič drugega kakor pesek v oči, dokler se ne vpošteva, da je prihod do in odhod od delovnega prostora tudi že delovni čas. Ni vsak tako srečen, da bi stanoval neposredno ob železnici. Že do zbirališča napravi marsikateri utrudljivo pot in od tukaj pa še marsikaj mnogokrat do 7 in več kilometrov tja, koder imej točno ob začetku dela že kramp v roki. Pravično bi bilo, da zadošča navzočnost ob začetku delovne ure na zbirališču, potem se bi dalo reči, toliko časa te rabimo in za to te plačamo. Poletna vročina je huda za prožnega delavca, še hujski pa sta slabo vreme in mraz. V mrazu se revež nima kje pogreti, in v slabem vremenu premočen nima niti v opoldanskem odmoru zavetja. Ni čuda torej, da so med prožnimi delavci obolenosti tako goste in težke. Predčasna onemoglost in opešanje moči, nevzdržljive boleznin in po teh nastale bede so posledice brezsrčnosti železniške uprave. Govorilo se je in celo obljubljalo, da dobe prožni delavci prenosljive šotore in priprave za pogretje hrane in gotovo bi te naprave že davno imeli,

ako bi si jih napravili sami. Železniški akcionarji tega ne morejo utrpjeti, da ne ubožajo. Treba bo, in to z vso resnostjo, se lotiti dela, 1. da se določi prožnim delavcem gotova, krajevnim razmeram primerna in najmanj 2 K 50 vin. znašajoča začetna plača na dan, 2. da se delavce odškoduje za pot od vnaprej stalno določenega zbirališča pa do delovnega prostora s 5 vinarji za vsak kilometer, dokler se vstraja pri tem, da bodi delavec ob pričetku delovnega časa že na delovnem prostoru; istotako za večerni kovratek, 3. stalno zaposleni delavci naj se stalno nastavijo in naj se jim podeli službena obleka kratkim zimskim jopičem in z dežnim plaščem. Nestalni delavci pa naj dobe primerno odškodnino. Prvim in drugim naj bi se za neprimerno obrabo obuvala dal pavšal po 10 vinarjev za vsak dan, kadar delajo, 4. delavni čas naj se določi od 7. ure zjutraj do 5. ure popoldne z enournim opoldanskim odmorom, 5. če se mora radi slabega vremena z delom prenehati predpoldan, pa polna dnevina. Seveda bo treba v dosego teh opravičenih zahtev še mnogo dela, veliko naše samozvesti, trdnega združenja in neustrašenih, dobrohotnih zagovornikov. Upamo, da nas bo J. S. Z. vselej rada ščitila in branila, zato pa hočemo v kar največjem številu postati njeni zvesti člani.

Samohvala smrdi, tako pravi nek nemški pregovor, ki nam prihaja na misel, kadar čitamo v »Železničarskem Glasniku« debelo tiskana zatrdila, da je »Prometna Zveza« najcenejša in najboljša organizacija. Posebno poceni ni, to bo znal vsak izračunati, da bi pa bila najboljše, o tem imamo tudi svoje pomisleke, kajti že enostavno dobra reč ima svojo privlačno moč, za najboljše pa bi že posebno ne trebalo take bazar-ske reklame. Sumljivo je, da ne pove nobeden računski zaključek števila članov, še bolj pa preseneti dejstvo, da se izda za agitacijo več kot dvakrat toliko, kakor za toli hvalisane izredne podpore, na katere morajo prisilsi 5 do 8 mesecev čakati. Lim, ki to »največjo dobroto za železničarje« sploh še siloma skupaj drži, je drag in slab, — drugače ne more biti.

Vesela vest nam dohaja s Krasa, da se i tam za začnejo železničarji zanimati za J. S. Z., dasiravno še nismo utegnili tudi že tja poslati vest o ustanovitvi »Železničarskega odseka J. S. Z.« Celo tam doli v novoodkriti Belikrajini imamo že svoje pionirje, samo v Ljubljani še ni prilezel medved iz brloga. Mora že dobro spati, da ne vidi, da se okrog in okrog svita.

Plačilnica Prvačina žaluje nad izgubo treh svojih zvestih članov, ki so bili zadnje čase iz službenih ozirov premeščeni v druge kraje, in sicer so to tovariši: Franc Beltram, ki je poklican v Ljubljano kot manipulacijski sprevoznik, Alojzij Vodopivec, ki je predstavljen v Sotesko, ter prvobornik gorških slovenskih krščanskih železničarjev Peter Mrak, o katerem smo že kratko povedali, da ga je usoda zanesla na novo progo v Beli krajini. Vodstvo plačilnice kakor tudi vsi zaostali člani se tem potom od vseh poslavljajo, iz dna srca jim želeč, da bodo v novih krajih srečni in zadovoljni in istotako vneti člani J. S. Z., kakor so bili tukaj. Vsem železničarjem jih priporočamo kot dobre tovariše kremenitega značaja. — Nadalje vodstvo iste plačilnice pritožuje, da, dasiravno se je na vse strani naznanilo, da se je plačilnica »Prometne zveze« že 1. februarja 1914 razšla, se še vseeno bivšim članom pošilja in vsiljuje tista zbirka »Slovenčevih« »Raznih«, imenovana »Železničarski Glasnik«. Pa zatrjujejo gospodje, kako se z društvenim premoženjem varčno postopa. Pustite nas pri miru, da nam ne postanete še zopernejši! — Pripravljamo se, da priredimo v kratkem železničarski shod. Pozdravljeni!

KAKO POSTOPA SOCIALNA DEMOKRACIJA S SVOJIMI USLUŽBENCI.

Socialnodemokratsko strokovno časopisje v Nemčiji se zadnji čas zelo bavi z razmerami uslužbencev v podjetjih, ki jim socialni demokratje gospodarijo. Tudi v Avstriji je bilo med uslužbenci in gospodarji socialnodemokratskih konsumnih društev že veliko sporov, kar za delavstvo ni dobro, ker se na take slučaje delovski krvosesi radi sklicujejo, kadar se jim njih grdo postopanje z delavstvom očita. V Avstriji se za take nedostatke zagovarja socialna demokracija, češ, da še konsumna društva niso prebolela otročjih boleznin in da se zato nedostatki ne smejo prestrogo gajati. Nemčija pa ima zelo razvito združništvo. Produktivne zadruga, tvornice, konsumna društva, tiskarne in slična podjetja poseduje socialna demokracija. Po stanju socialnodemokra-

ške vede bi morala biti nasprotstva med vodstvom in delavstvom izključena, a niso, ker so mezdna gibanja tudi med uslužbenci rdečih podjetij običajna in tudi stavke niso ravno redke.

V Hamburgu obstaja socialnodemokratska tiskarna, last konsumnih društev. Pomočniki niso hoteli pristopiti pomožni blagajni, vsled česar so pričeli pomočniki stavkati. Sodrugi obratni vodja je šel takoj k podjetniški zvezi in je tam na shodu tožil »hudobne tiskarje«. Na njegov predlog so več proti pomočnikom naperjenih predlogov sprejeli, rdeča (socialnodemokratska) založba pa s tem ni bila še zadovoljna in je pristopila k zvezi podjetnikov in je vplačevala prispevke v bojni zaklad principa. Z vsa silo je nastopila organizacija tiskarjev in le na skrajnem pritisku organizacije je rdeča založba izstopila iz zveze principa.

To bo lepo, če kdaj zagleda luč sveta rdeča bodoča država!

Izdajatelj in odgovorni urednik Miha Moškerc. — Tisk Katoliške Tiskarne.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izbor vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavrtno, volne, bombaža, sukna itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

KUC
BR. NOVAKOVIČ
LJUBLJANA-LJUBICA

Zdravniško priporočeno **kritvoreče vino, daje moč in zdravje.**

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4-80.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**
veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd.
LJUBLJANA.

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 60% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakoa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkoczyjev sladni čaj ima ime **Sladin** in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkoczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkoczy: Schönbrunnerstrasse št. 100, **Zdravje!** Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sacstrasse št. 4.

Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk Trnkoczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

A. & E. SKABERNE, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, čefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in bisralke iz platna in damasta.

Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinjših. Fini batististi, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha.

Vedno sveže blago!

"ZENIT"

Tovarne za asbestškrilj „ZENIT“
družbe z om. zavezo, Mor. Žumberk
dobavljajo najboljši in najcenejši
krovski material

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:

Balsam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oginjanju otrok in proti potjenju nog, skatlica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodji, za odstranitev kurjih oces in trde kože, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, skatila 60 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstna pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v in 4 krono 80 v.

AMERICANA

Boatnik - Ameriko
Kotirajo čudno, poceni in
najboljše potovalne naj se obrnejo
na **Simona Kmetetza**
Ljubljana, Kolodvorska ulica 20.
Kotirajo čudno, poceni in
najboljše potovalne naj se obrnejo

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Av gust Dreise, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporočajo se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinejše, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

The Peke shoe

Varstvena znamka.

Peter Kozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.
Najmodernejša podjetja monarhije.
Otvoril sem lastno prodajalno
Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg št. 20 (Cojzova hiša).

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode,
dečke in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

Janko Češnik
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Cene najnižje. Cene najvišje.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Solidno izdelane
dežnike in solnčnike
priporočata
po najnižjih cenah
L. Mikusch, Ljubljana,
Mestni trg št. 15.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ
Ljubljana, Pred Skofijo št. 19.
Konfekcijska trgovina
za dame, gospode, dečke in deklice
se najtopleje priporoča.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev
= za rodbino in obrt. =

Najboljša, najsigurneja prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica
registrovana zadruža z neomejeno zavezo
v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6
pritličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska
in jih obrestuje po

4³/₄ 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4-75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštahranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.